

Genel Kurul

Dağıtım: Genel
14 Ekim 2021

Orijinali: İngilizce

İnsan Hakları Konseyi**Kırk Sekizinci Oturumu**

13 Eylül–11 Ekim 2021

Gündem Maddesi 3

**Kalkınma hakkı dahil medeni, siyasi,
ekonomik, sosyal ve kültürel hakların,
tüm insan haklarının korunması ve geliştirilmesi**

İnsan Hakları Konseyi Kararı 7 Ekim 2021**48/3. Yaşlıların İnsan Hakları¹**

İnsan Hakları Konseyi,

Tüm Devletlerin tüm insan haklarına ve temel özgürlüklere saygı gösterme, koruma ve yerine getirme yükümlülüğünü yeniden *teyit ederek* ve ayrıca Birleşmiş Milletler Şartı, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, Engelli Haklarına İlişkin Uluslararası Sözleşmeyi ve Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşmeyi *yeniden teyit ederek,*

1991 tarihli Yaşlı Kişiler için Birleşmiş Milletler İlkeleri, Siyasi Deklarasyon ve 2002 tarihli Madrid Uluslararası Yaşlanma Eylem Planı, 21 Aralık 2010 tarih ve 65/182 sayılı, 17 Aralık 2015 tarih ve 70/164 sayılı ile 14 Aralık 2020 ve 75/131 sayılı kararlar da dâhil olmak üzere tüm diğer ilgili Genel Kurul kararlarını *hatırda tutularak,*

2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'nin kimsenin geride bırakılmamasının teminine yönelik ihtiyacı vurguladığını ve bu bağlamda yaşlıların toplumların işleyişine ve 2030 Gündeminin gerçekleştirilmesine yaptığı temel katkının tanınmasını da *hatırda tutarak,*

Yaşlıların insan haklarına ilişkin 28 Eylül 2012 tarih ve 21/23 sayılı, 27 Eylül 2013 tarih ve 24/20 sayılı, 29 Eylül 2016 tarih ve 33/5 sayılı ile 26 Eylül 2019 tarih ve 42/12 sayılı İnsan Hakları Konseyi kararlarını ve 28 Eylül 2018 tarih ve 39/18 sayılı, 16 Temmuz 2020 tarih ve 44/7 sayılı kararları dâhil olmak üzere diğer ilgili tüm Konsey kararlarını da *hatırlatarak,*

Yaşlıların tüm insan haklarından yararlanmasına ilişkin Bağımsız Uzman ile Yaşlanma Açık Uçlu

¹ Kararın orijinali için <https://undocs.org/A/HRC/RES/48/3> (E.T. 11.11.2021)

Çalışma Grubunun çalışmaları ile Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisinin katkılarını ve desteğini *kabul ederek*,

Yaşlıların tüm insan haklarından yararlanmasına ilişkin Bağımsız Uzmanın raporunu² ve Genel Sekreter'in koronavirüs hastalığının (COVID-19) yaşlı insanlar üzerindeki etkisine ilişkin 1 Mayıs 2020 tarihli politika özetini *takdirle not ederek*,

Yaşlı kişilerin, diğer zorlukların yanı sıra, şiddet, istismar ve ihmalin önlenmesi ve bunlara karşı korunma, istismar ve ihmal, sosyal koruma, gıda ve barınma, çalışma hakkı ve işgücü piyasasına erişim, eşitlik ve ayrımcılık yasağı, adalete erişim, yeni teknolojiler, eğitim, öğretim, sağlık desteği, uzun süreli ve palyatif bakım, yaşam boyu öğrenme, katılım, erişilebilirlik ve ücretsiz bakım işleri de dahil olmak üzere insan haklarından yararlanma konusunda bir dizi özel zorlukla karşı karşıya olduklarını *kabul ederek*,

Yaşlıların, özellikle engelli yaşlıların ve sağlık sorunları olanların, yüksek morbidite ve mortaliteye ek olarak önceden var olan eşitsizlikleri şiddetlendiren COVID-19 pandemisinden orantısız şekilde etkilenmesinden *derin endişe duyarak*,

Yaşlılığın, yaşlılara yönelik ihmal ve ayrımcılığın kabul edilebilir olduğu varsayımına dayanabilecek yaygın ve önyargılı bir tutum olduğunu ve yaşlılığın, yaş ayrımcılığının ortak kaynağı, gerekçesi ve arkasındaki itici güç olduğunu *akılda tutarak*,

Yaşlılığın diğer ayrımcılık biçimlerini bir araya getirdiğini ve yaşlıların toplumun tüm yönlerine katılımını olumsuz etkilediğini *kabul ederek*,

Yaşlı kadınların çoğu zaman çoklu ve kesişen ayrımcılık biçimleriyle karşı karşıya kaldıklarını ve/veya cinsiyetleri, yaşları veya engellilikleri ya da, insan haklarından yararlanmalarını etkileyen diğer temellerle birleştirilmiş şiddet mağdurları olabileceklerini *endişeyle kaydederek*,

Kapsayıcı, yaşlı dostu toplulukları ve ortamları teşvik etmenin ve yaşlıların bireysel tercihlerine bağlı olarak yaşlandıkça evlerinde kalabilmeleri için yaşlıların onurunu, özerkliğini ve bağımsızlığını geliştiren bir dizi destek hizmeti sağlamanın önemini *vurgulayarak*,

1. Yaşlı kişilerin medeni, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel haklardan yararlanması, diğer zorlukların yanı sıra, şiddet, istismar ve ihmalin önlenmesi ve bunlara karşı korunması, sosyal korunma, gıda ve barınma, çalışma hakkı ve işgücü piyasasına erişim, eşitlik ve ayrımcılık yapmama, adalete erişim, yeni teknolojiler, eğitim, öğretim, sağlık desteği, uzun süreli ve palyatif bakım, yaşam boyu öğrenme, katılım, erişilebilirlik ve ücretsiz bakım işi dahil ilgili zorluklarını ve bunları ele alma ihtiyacının derinlemesine analiz ve uygun eylemleri gerektirdiğini *kabul eder*;
2. Tüm Devletleri, yaşlılarla istişare ve yaşlıların katılımını sistematik olarak sağlayarak, yaşlılara yönelik her türlü ayrımcılığı yasaklamaya ve ayrımcı olmayan politikalar, ulusal stratejiler, eylem planları, mevzuat ve düzenlemeleri kabul etmeye ve uygulamaya, ve diğerlerinin yanı sıra, istihdam, sosyal koruma, barınma, eğitim ve öğretim, teknolojilere erişim ve finansal, sosyal, sağlık bakımı, uzun vadeli destek ve palyatif bakım hizmetlerinin temininde yaşlı kişilerin tüm insan haklarının ve temel özgürlüklerinin tam olarak gerçekleştirilmeye davet eder;
3. Tüm Devletleri, yaşlılıkla mücadele etmeye, yaş ayrımcılığını ortadan kaldırmak için önlemler

² A/HRC/48/53.

almaya ve diğerlerinin yanı sıra istihdam, sosyal koruma, barınma, eğitim ve öğretim, yeni teknolojilere erişim ve finansal, sosyal, sağlık bakımı, uzun vadeli destek ve palyatif bakım hizmetleri sağlanmasında yaşlıların insan haklarını korumaya ve kapsamlı bakım sistemlerinin gelişimini desteklemeye *teşvik eder*;

4. Yaşçılığın, kronolojik yaşa veya kişinin “yaşlı” olduğu algısına dayalı olarak yaşlı kişilere karşı nefret söylemi de dâhil olmak üzere klişeler, önyargılar ve/veya ayrımcı eylemler veya uygulamalarla ilişkilendirilebileceğini ve yaşçılığın açıkça veya üstü kapalı olarak farklı düzeylerde ifade edilebileceğini *not eder*;
5. Taraf Devletlere, raporlarında, mevcut uluslararası insan hakları belgelerine işaret etmeyi, uygun olduğu yerlerde, yaşlıların durumunu daha açık bir şekilde ele almayı tavsiye eder ve sözleşme organı izleme mekanizmalarını ve Özel Prosedür yetki sahiplerini, yetkilerine uygun olarak, Üye Devletlerle diyaloglarında tematik raporların değerlendirilmesinde ve ülke ziyaretlerinde yaşlıların durumunu daha ileri düzeyde ele almaya *teşvik eder*;
6. Devletleri, Birleşmiş Milletler Sistemi kuruluşlarını, sivil toplumu, ulusal insan hakları kurumlarını ve özel sektör de dâhil olmak üzere tüm paydaşları, yaşçılıkla mücadele etmeye ve yaş ayrımcılığının her biçimini ortadan kaldırmaya ve yaşlanma ve yaşlılarla ilgili tüm program, kampanya ve faaliyetlerde insan hakları temelli bir yaklaşımı benimsemeye *çağırır*;
7. Pandemiler, iklim değişikliği ve afet riskinin azaltılması ve dayanıklılık önlemleri dahil olmak üzere acil durumlara ilişkin hazırlık, müdahale ve iyileştirme aşamalarında yaşlı kişilerin ve kuruluşlarının ihtiyaçlarını ve anlamlı katılımlarını belirleme ve entegre etme ile acil durum planlarına müdahalelerinin yaş ayrımcılığına dayalı klişeler ve önyargılar içermediğini sağlama gerekliliğini *vurgular*;
8. Tüm Devletleri, erişilebilir ve yaşa duyarlı yasal işlemlerin yanı sıra adli yardım ve destek dâhil olmak üzere yaşa dayalı ayrımcılığa maruz kalanların başkalarıyla eşit olarak adalete erişimini sağlamak için etkili çözüm mekanizmaları oluşturmaya ve/veya geliştirmeye *çağırır*;
9. Ayrıca tüm Devletleri; kamu görevlileri, özel sektör ve yaşlıların kendileri de dâhil olmak üzere toplumda, yaşlılıkta ayrımcılığın anlamı ve sonuçları ile mevcut yasal hükümler ve yargı yolları hakkında farkındalığı artırmak için önlemler almaya *çağırır*;
10. Devletleri, ayrımcılığın yapısal yönleri dahil olmak üzere eşitsizlikleri, ayrımcı kalıpları belirlemek ve görünür kılmak ve eşitliği teşvik etmek için alınan önlemlerin etkinliğini derleyerek analiz etmeye *davet eder*;
11. Toplanan verilerin, çoklu ve kesişen ayrımcılık biçimleri de dâhil olmak üzere tüm ayrımcılık biçimleri hakkında bilgi sağlanması gerektiğini *not eder*;
12. Bağımsız Uzmanı, yıllık raporlarında yaşçılığın ve yaş ayrımcılığının yaşlıların hakları üzerindeki etkisini daha fazla incelemek de dahil olmak üzere, yaşlıların insan haklarının hayata geçirilmesinde karşılaştıkları zorluklar hakkında farkındalığı artırmaya devam etmeye *davet eder*;
13. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliğinden; Devletler, bölgesel mekanizmalar, anlaşma organları, ulusal insan hakları kurumları, ilgili Birleşmiş Milletler kurumları ve sivil toplum örgütleriyle istişare içinde, yaşlıların insan haklarının geliştirilmesi ve korunması ile ilgili uluslararası hukuk kapsamındaki normatif standartlar ve yükümlülükler hakkında bir rapor hazırlaması ve bu

raporu kırk dokuzuncu oturumunda İnsan Hakları Konseyine sunmasını ve raporun Sade Dil ve Kolay Okunabilir formatlar dâhil olmak üzere erişilebilir formatlarda hazırlanmasını *talep eder*;

14. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisinden, yaşlıların ve farklı yaşlardaki kişilerin anlamlı ve etkin katılımı dâhil olmak üzere yaşlıların tüm insan haklarından yararlanmasına ilişkin Bağımsız Uzmanın, insan hakları uzmanlarının ve Üye Devletlerin uzman temsilcilerinin, Sözleşme Organlarının ve Özel Prosedürlerin, Bölgesel Mekanizmaların, Birleşmiş Milletler Sisteminin, akademinin, ulusal insan hakları kurumlarının ve sivil toplumun katılımıyla, engelli bireylerin tamamen erişebileceği, çok paydaşlı bir toplantı düzenlemesini, söz konusu raporu tartışmasını ve uluslararası insan hakları hukukunun yaşlılarla ilgili olası boşluklarını ve dağılımını irdelemeye yönelik tavsiyeleri dâhil toplantı sonuçlarını içeren bir özet hazırlamasını ve raporu İnsan Hakları Konseyinin elli birinci oturumunda sunmasını *talep eder*.

41'inci Toplantı

7 Ekim 2021